

ALLAH RAHMAN VE RAHİM'DİR*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Ak-Radyo dinleyicileri ve Ak-Televizyon izleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü ihsânı, ikrâmı üzerinize olsun... Allah sizleri ve bizleri dünyada ve ahirette, süedâ, saidler, mutlular, bahtiyarlar zümresine dâhil eylesin... İki cihanda muratlarımızı, muratlarınızı ihsân eylesin...

Allah'ın lütf u keremiyle, ne mutlu bizlere, şükür Rabbimiz'e, Kur'an-ı Kerim üzere sohbetlere başladık. Kur'an-ı Kerim hakkında umûmî bilgiler sunduktan sonra, (*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm*) demek, yâni istiâze etmek üzerinde bilgiler verdik. Sonra, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) demek, besmeleyle başlamak, besmelenin mâhiyetiyle ilgili, ne olduğuyla ilgili bilgiler verdik. Sonra, (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) ayet-i kerîmesinin izâhını yaptık.

Tabii bu besmele olsun, istiâze olsun, hamdele dediğimiz (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) mübârek sözleri olsun; bunlar *bâkıyâtü's-sâlihât* denilen, çok kıymetli, çok değerli, çok önemli, mânâsı çok derin lâfızlar olduğunu için, mübârek lâfızlar olduğu için, bunların izahları üzerinde uzunca bilgiler vermek uygun oluyor, önemine binâen...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Bunları verdik ve Fâtîha'nın, bizim sayılarımıza, saymamıza göre, bizim mezhebimizin alimlerinin ve Türkiye'de yaygın Kur'an-ı Kerim'lerin sayılmasına göre Fâtîha'nın ikinci ayeti olan,

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

(الفاتحة: r)

(*Er-rahmâni'r-rahîm*)'e ulaştık. Bu iki kelime, *Er-rahmâni'r-rahîm*, mânâca (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*)'e bağlı, ama müstakil bir ayet-i kerime. (*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*)'de, *li'llâhi* kelimesi, başında *lâm* olduğu için esre okunuyor. Yâni *lâm*, *harf-i cer* olduğundan lafza-i celâl mecrur oluyor. *Rabbi'l-âlemîn* de, ona tâbî olarak esre oluyor. (*Er-rahmâni'r-rahîm*) de, yine ona bağlı olduğu için, sonu esre okunuyor.

Biliyorsunuz, Arap dilinin özelliği, kelimenin sonundaki okunuşlar, yâni “Üstün mü okunacak, ötüre mi okunacak, esre mi okunacak?” meselesi, kelimenin cümledeki dilbilgisi görevine bağlıdır. Dilbilgisi kurallarıyla ilgilidir ve mânâ çok önemlidir, en son harfin okunuşu çok önemlidir.

Bu ayet, başka bir yerde olsa, bu siyak içinde, sözün bu akışı içinde olmasa da başka bir yerde karşımıza çıksa, tabii, (*Er-rahmânü'r-rahîm*) de okunabilir, (*Er-rahmâne'r-rahîm*) diye üstünlü de okunabilir. Ama burada sözün akışına, öndeki kelimelere bağlı olarak, (*Er-rahmâni'r-rahîm*) diye okunuyor.

a. Rahmân ve Rahîm Kelimeleri

Bu iki kelime, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*)'in izahında açıklanmıştı ki, çok önemli olan iki sıfattır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin esmâ-i hüsnâsı arasında yer alan iki mübârek kelimedir, *Rahmân* ve *Rahîm* sözleri...

Rahmân sözünün, Arapların kullanımında, yâni Arap ülkesinde, Peygamber Efendimiz'in peygamber gönderildiği devirde, o sıralarda ayrıca bir saygınlığı ve önemi vardır. Bizim *Allah* lâfza-i celâlini kullandığımız gibi, *Rahmân* lâfzını da onlar, âlemleri yaratan yaratıcımızın ismi gibi kullanmışlar ve saymışlardır. Özel isim gibi kullanmışlardır.

Hatta Arap dil bilginlerinden bazıları, bunun Arapça'yla da sınırlı olmadığını, daha eski kökteki dillere doğru gittiğini ifade eden sözler söylemişlerdir. Biliyorsunuz Araplar da başka kavimlerin kardeşi, onların dili de Sâmi dillerinden bir grup. Tabii, İbrâhim AS'a doğru geriye gidiyor. Ondan sonra Nuh AS'a geriye gidiyor. Ondan sonra Adem AS'a varıyor. Yâni, bu *Rahmân* kelimesinin tarihî derinliği de var ve *Rahmân* deyince, Allah-u Teâlâ Hazretleri hemen hatıra geliyor.

Herhangi bir tapındıkları varlığa, o ismi vermiyorlar. Meselâ, müşrik oldukları için, kendilerinin çeşitli düşüncelerle tapındıkları başka varlıklar var ama, onlara o ismi vermiyorlar. Yâni, *Rahmân* dedikleri zaman, bizim *Allah* lafza-i celâliyle düşündüğümüz, âlemleri yaratan Mevlâ'yı düşünüyorlar.

Önemli bir kelime, saygın bir kelime... Yâni, duyanı hemen böyle kendine getiren bir söz.

Rahmân ve *Rahîm* sözleri böyle, belki Arapça'yı da taşan, Arapça'dan önceki ana dillere doğru, kökleri derinlere giden bir söz olmakla beraber, Arapça'da da anlamı var... *Rahime-yerhamu* kökünden geldiğini, rahmetmek, acımak, merhamet etmek mânâsından geldiğini, biz de sezinleyebiliyoruz. *Rahmân* fa'lân vezninde, *rahîm* faîl vezninde... Tabii bu vezinde Arapça'da başka sıfatlar da var. Bunların, bu vezinlerin, bu kalıpların ne mânâ ifade ettiğini de biliyoruz.

Rahmân, mübâlağâ ifade eden bir kalıptır. Yâni bir kökten o kalıba bir sıfat getirilmişse, o mübalağa ifade eder. Meselâ, Arapça'da *gadıbe* kızdı demek; *gadıbe-yagdabu-gadab*... Biz, ze'ye çevirerek okuyoruz, *gazab* diyoruz. Çok kızgınsa, kızgınlık doğmuşsa bir insanda, yüzü kıpkırmızı kızarmış, çok kızmış. Böyle bir insana *gadbân* derler; yâni çok sinirlenmiş, yüzü kıpkırmızı olmuş. Mübâlâğâ ifade ediyor bu fa'lân vezni.

Rahmân, onun için çok merhametli, yâni çok lütüfkâr, çok rahmedici, merhamet edici demek. Hatta o kadar rahmedici ki, mü'min olsun, kâfir olsun bütün yaratıklarına rahmediyor da, yarattığı için rızık veriyor. Hattâ kâfir olsalar, müşrik olsalar, âsî olsalar, Cenâb-ı Hakk'a karşı gelseler bile, rızıklarını veriyor. Yâni, Şeyh Sâdî rahmetlinin dediği gibi:

“—Ey kerim Allah! Sen ki gayb hazinelerinden, ateşperest olsun, putperest olsun, hristiyan olsun, sevmediğin inançtaki insanlara, sevmediğin inançtaki kimselere bile, gayb hazinelerinden lütuflar ihsan ediyorsun. Düşmanlarına bile böyle iyilik yaparken, dostlarını hiç mahrum eder misin yâ Rabbi?.. Etmezsin.” diye böyle bir zarif, lâtif, edîbâne bir mânâ işlemiş, bir şiirinde. *Rahmân* böyle. Onun için eserde, yâni nakledilen rivayetlerde gelmiş ki, İsâ AS şöyle buyurmuş:¹

الرَّحْمَنُ رَحْمَنُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالرَّحِيمُ

رَحِيمُ الْآخِرَةِ

(*Er-rahmân, rahmânü'd-dünyâ ve'l-âhireh; ve'r-rahîm, rahîmü'l-âhireh*) buyurmuş. Yâni: “Rahmân, hem dünyada hem ahirette kullarına lütfeden...” Dünyada da işte görüyorsunuz, kâfir, mü'min, müşrik, münafık, dinli, dinsiz, ateist, teist... neyse veriyor rızkını, sıhhatini; yaşamı için gerekli maddeleri ihsan ediyor. Ama, (*Er-rahîm, rahîmü'l-âhireh*) “Rahîmliği ahirette...”

Rahîm oluşu sadece mü'minlere olacak, ahirette olacak. İmanlarından dolayı, onları azabından rahimliğiyle kurtaracak, cennetine dâhil edecek, nimetlerine gark edecek.

¹ Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.251; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'D-Duafâ*, c.I, s.304; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.126; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXVII, s.373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.229, no:876; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

(الأحزاب: ٤٣)

(*Ve kâne bi'l-mü'minîne rahîmâ*) [Allah mü'minlere karşı çok merhametlidir.] (Ahzâb, 33/43) Ayet-i kerimede de böyle geçiyor.

Bunun Arap dilinde, öteki köklerle ilgili olarak, oradan çıktığını gösteren delil olarak, bir hadis-i şerif de rivayet ediliyor, Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan sahih bir hadis-i şerif. O da cennet-mekân, yâni Aşere-i Mübeşşere'den, cennetlik bir sahabi; Allah şefaatine erdirdin... Onun mübarek hadisini rivayet edelim bu konuda, Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:²

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا الرَّحْمَنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ

وَشَقَقْتُ لَهَا اسْمًا مِنْ

إِسْمِي فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ

(ت . عن عبد الرحمن بن عوف)

(*Kâle'llâhu teâlâ*) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Ene'r-rahmân*) “Ben Rahmân'ım, Rahmân olan benim. Yâni, ben Rahmân'ım, ben çok merhametli olanım. (*Halaktü'r-rahime*) Akrabalığı, yâni insanlar arasında doğumdan dolayı olan kardeşlik, dayılık, amcalık, teyzelik gibi akrabalık bağlarını yarattım; (*ve şakaktü lehâ ismen min ismî*) ve ona kendi isimimden bir isim ihsân ettim. Yâni bu akrabalık bağlarına *rahim* dedim.”

Sıla-i rahim diyoruz ya, akrabaları ile bağları kuvvetlendirmek mânâsına. Allah, “O *rahim* sözünü ben verdim.” diyor, “Kendi Rahmân ismimden çıkarttım, bu akrabalığa *rahim* ismini ben verdim. Kendi ismimden ona isim bahşettim. (*Femen vasalehâ*) Kim rahimine vaslederse; yâni, akrabalarına iyilik yapar, iyilik gösterir, onlarla yakınlığını, dostluğunu devam ettirirse; onlara karşı sevgisini gösterirse, hizmetlerini yaparsa; muhtaçsa ihtiyacını giderirse, açsa doyurursa, çıplaksa giydirirse, akrabalık şartlarına riayet ederse; (*vasaltühû*) rahimi, akrabasını kollayanı, ben de kollarım, ben de ona ihsan ve ikramda bulunurum. (*Ve men kataahâ*) Kim bağları, akrabalığı keserse, rahimi koparırsa, akrabalığı koparırsa; (*kata'tühû*) ben de ona lütfumu keserim, onunla rahmet bağlarımı koparıyorum.” buyuruyor.

² Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.315, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.530, no:1694; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.191, no:1659; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.186, no:443; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.174, no:7268; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.XI, s.171, no:20234; Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.1, s.33, no:53; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.2, s.355, no:2496; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.26, no:12994; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.180, no:3057; Hâmidî, *Müsned*, c.I, s.35, no:65; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1173; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, s.137, no:9888; İbn-i Hibbân, *es-Sikât*, c.IV, s.241, no:2712; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IX, s.174, no:1900; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.165, no:4435; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.2, s.890, no:1896; Münâvî, *el-Ehâdisü'l-Kudsiyye*, c.I, s.31, no:53.

Demek ki, bu hadis-i şerifi delil getirmiş alimler, *Rahmân* kelimesinin Arapça olduğunu ve *rahime* fiilinden geldiğini göstermek için ve müştak bir isim olduğunu göstermek için. Bir de böyle akrabalık bağlarına da Allah'ın *rahim* ismini, kendi isminden, *Rahmân* isminden pay çıkartarak, aynı kökten isimlendirme yaptığını, Peygamber Efendimiz'in bu hadis-i şerifte belirtmesini delil göstermişler.

Demek ki, Arapların bildiği ama çok saydıkları bir kelime... Bir kaç ayet-i kerimede geçiyor. O ayet-i kerimelerde de o saygınlığı seziyoruz. Meselâ:

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا
فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

(الإسراء: ١١٠)

(*Kuli'd'ullàhe evi'd'u'r-rahmân, eyyen mâ ted'ù felehü'l-esmâü'l-hüsnâ*) “İster şu âlemleri yaratan yaratıcınıza *Rahmân* diye nidâ edin, *Rahmân* adını verin, ister *Allah* diye ad verin; nasıl isimlendirirseniz, onun her ismi güzeldir.” (İsrâ, 17/110) *mânâsına* böyle kullanılıyor.

O bakımdan, *Rahmân* sözü önemli. Bunu rahmet diye açıklarsam daha iyi olacağını düşünüyorum. Türkçe'de daha iyi anlaşılır. Rahmet, Allah'ın rahmeti dünyada herkese umûmî olarak geliyor. Meselâ, yağmur da şakır şakır yağıyor. Herkesi ihtiyacını karşılayacak

şekilde suya kavuşturuyor. Allah'ın rahmeti yaygın, yağmur gibi şakır şakır yağıyor. Onun için bizim beldelerimizde yağmura *rahmet* derler, “Rahmet yağıyor.” derler.

Ama rahimliği —ayet-i kerimede kendisi beyan etmiş— mü'minlere olacak. Yâni merhamet etmesi, acıması, lütfetmesi, lütfu mü'minlere olacak, cennete sokacak.

“—E kâfirlere de lütfetse...”

Hayır! Kâfirlere dünyada rahmeti taşı, rahmetinden istifade ettirdi, nimetlerinden istifade ettirdi ama; ahirette adaleti iktizâsı, imtihanı kaybettikleri için kullar kendilerine kendileri ettikleri için, cezayı hak ettiklerinden, onları cehenneme atacak.

Demek ki, *Rahmân* ve *Rahîm*; şimdi bu iki sıfat böyle... Yâni, birisi umûmî, yaygın, şâmil; birisi husûsî, mü'minlere mahsus...

b. Korku ve Ümid

Şimdi, “(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn*) dedikten sonra, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bunun arkasındaki bir ayet-i kerimede, bu iki kelimeyi bir ayet-i kerime yaparak (*Er-rahmâni'r-rahîm*) demesi nedir?” diye bazı alimler düşünmüşler. Diyorlar ki: “Bu bir müjdedir, bir iltifattır, bir tesellîdir, bir okşamadır.”

Çünkü (*rabbi'l-âlemîn*) deyince, —tabii mânâsını geçen sefer izah ettim— âlemlerin Rabbi, sahibi mânâsına geliyor. Orada bir korkutma var.

“Bak o sahibiniz, âlemlerin sahibi, karışmam ha!” gibi bir mânâ var. Ama “*Er-rahmân, er-rahîm*” deyince, orada da bir müjde var. Yâni, “Korkmayın, özellikle mü’minler korkmasın! Onlara müjdeler olsun! Allah’ın lütfu, rahmeti onlara gelecek!” mânâsına.

Kur’an-ı Kerim’de böyle korkutmayla müjdeleme, tebşir ile tehdit, tergîb ile terhîb –*tergîb* rağbetlendirmek, *terhîb* de korkutmak—ayet-i kerimelerde yan yana bulunur, dengeli olarak.

Meselâ, Kâbe-i Müşerrefe’nin şöyle Hacerü’l-Esved’den, “*Bi’smi’llâhi allâhu ekber*” deyip tavafa başladığınız zaman, kapısının olduğu kenarını yürüyorsunuz; yuvarlak, yarım daire şeklindeki *Hatîm* tarafına geliyorsunuz. Dönerken Kâbe’ye bakarak böyle yürürseniz, o *Hatîm*’in yukarisına doğru başınızı kaldırdınız mı, oradaki ayet-i kerimeleri görürsünüz. Kâbe-i Müşerrefe’nin örtüsü üzerinde ayet-i kerimeler var, altın sırma ile işlenmiş, pırıl pırıl parlıyor, görülüyor. Tavaf edenler görüyorlar. Paslanmıyor, yağmurdan, güneşten bozulmuyor. Çünkü hakîkî altından işlenmiş ayet-i kerimeler.

Kâbe-i Müşerrefe’nin siyah örtüsünde de yazılar var. Onu da, yakınına giderseniz görürsünüz; siyah yazı, dokunurken dokuması yazı olarak işlenmiş. Uzaktan bakarsanız, siyah bir ipek örtü olarak görürsünüz. İpektir Kâbe’nin örtüsü, siyah ipektir. O da onun için bozulmuyor güneşten, yıpranmıyor, böyle bir

sene duruyor. Her sene değiştiriyorlar, ondan sonra parça parça hediye ediyorlar. Kıymetli insanlara, o altın yaldızlı kısımlarını; öbür nasiplilere de, işte neresinden nasib olursa, bir parçasını hediye ediyorlar. *El-hamdü lillâh*, bizim de duvarlarımızı süslüyor.

O siyah örtüde de (*Allah*) yazıyor, şöyle üçgen şeklinde lâfza-i celâl var bir... Ondan sonra (*Yâ hannânü yâ mennân*) yazıyor bir satırında... (*Sübhâna'llâhi ve bi-hamdihî*) yazıyor bir satırında. Yâni bu tekerrür ediyor.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ اللَّهُ

(*Sübhâna'llâhi ve bi-hamdihî, sübhâna'llâhi'l-azîm. Yâ hannânü, yâ mennân. Allah*) diye, bu böyle alt alta, üst üste, yan yana, Kâbe'nin siyah örtüsü üzerinde yazılı.

Ama bir üstünde kuşak halinde, köşelerde de madalyon halinde, altın sırmayla işlenmiş ayetler var. İşte tam Hatîm'in yâni yarım dairenin hizasında, Altınoluğun altında ayet-i kerime var. Oraya baktığınız zaman, böyle tavaf ederken okuyabilirsiniz, gözleriniz âşinâysa... Buyuruyor ki Allah:

نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

(الحجر: ٤٩)

(*Nebbi' ibâdî ennî ene'l-gafûru'r-rahîm*)
“Kullarıma müjdele ki, ben Gafûr ve Rahîm'im!
Ey Rasûlüm, kullarıma benim Gafûr ve Rahîm
olduğumu müjdele!” (Hicr, 15/49)

Tabii oraya o yazılmış. Ama onun arkasından,
o sûreye müracaat edip de onun arkasını
okuduğumuz zaman:

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ

(الحجر: ٥٠)

(*Ve enne azâbî hüve'l-azâbü'l-elîm*) diye
devam ediyor. “Evet ben Gafûr ve Rahîm'im,
çok mağfiret ediciyim, çok merhamet ediciyim
ama; azabım da çok elem verici, çok şiddetli,
çok fecî, çok şiddetli azabdır.” diye bildiriyor.
(Hicr, 15/50) Yâni hem o var, hem o var...

إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

(الأعراف: ١٦٧)

(*Inne rabbeke Leserîu'l-ikâb*) “Hiç şüphe yok
ki seni Rabbin ey Rasûlüm, şiddetli, süratli
ceza vericidir, azab vericidir. Suçun cezasını
kafasına indirir, suçluyu cezalandırıcıdır. (*Ve
innehû legafûru'r-rahîm*) O gafur ve rahîmdir
aynı zamanda...” (A'raf, 7/167) Hemen
arkasından *gafûru'r-rahîm*'liğini de bildiriyor.
Yâni kâfiri tehdit veya âsîyi tehdit; mutî, edib
kulu da taltif bir arada oluyor.

Burada da öyle... *Rabbü'l-âlemîn* deyince,
“Ay!” diyecek, korkacak. “Acaba Rabbim beni
affedecek mi, affetmeyecek mi? Lütfedecek

mi, yoksa kahrına gazabına uğrar mıyım?..” filân diye korkan kuluna, arkasından, (*Er-rahmâni’r-rahîm*) “Rahmeti çok yaygın, ondan sonra da merhameti, lütfu çok olan Allah” diye, Esmâ-i Hüsnâ’sından iki güzel sıfatı ayet olarak sıralamış.

“*Er-rahmâni’r-rahîm*” iki kelimelik bir ayettir. Biliyorsunuz, ayetleri anlatırken söylemiştim baştaki açıklamalarımda. Ayetler bazen harf bile olur. (*Elif, lâm, mîm.*) Bu bir ayettir işte. Yâni, üç tane harf... Öyle olabilir, böyle iki kelimedenden de ibaret ayet olabiliyor. Cümle de olur. Bazen koca bir sayfa da, yâni kaç tane cümleden, hatta paragraftan ibaret ayet de olabilir.

Peygamber SAS Efendimiz’den Ebû Hüreyre RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³

لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ

مَا طَمِعَ فِي جَنَّتِهِ أَحَدٌ

وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الرَّحْمَةِ

مَا قَنَطَ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ

(م. عن أبي هريرة)

(*Lev ya’lemü’l-mü’minü mâ inda’llâhi mine’l-ukùbeh, mâ tamia fî cennetihî ehadün; ve lev ya’lemü’l-kâfiru mâ inda’llâhi mine’r-rahmeh, mâ kanata min cennetihî ehadün.*)

Bu da, aynı mânâyı zihnimize artık kitâbe nakşeder gibi nakşeder. Yâni nakkaşların, kitabe yazıcıların, mermerin veya taşın üzerine böyle derin derin, artık asırlarca duracak yazıyı yazdıkları gibi, gönlümüze yazılması gereken bir hadis-i şerif. Hem müjde var, hem teselli var, hem tehdit var. Buyurmuş ki, Peygamber SAS Efendimiz:

(*Lev ya'lemü'l-mü'min*) “Eğer mü'min bilseydi, (*mâ inda'llâhi mine'l-ukùbeh*) Allah'ın huzurunda, yanında cezalardan neler var, neler var... Yâni, ne çeşit cezalar var, suçlulara hazırlanmış ne çeşit ikâb, azab ve ceza var; bir bilse mü'min; (*mâ tamia fî cennetihî ehadün*) Allah'ın cennetine, ‘Ben cennete girerim!’ diye hiç kimse ümit besleyemezdi. “Acaba ben cennete girer miyim?” diyecek hâli kalmazdı.”

Hep Allah'ın azablarını düşünse, ne kadar kahhâr olduğunu, ne kadar *azîzün zü'ntikâm* olduğunu okusa, sırf o bilgileri dinlese ve onları bilse ve ahirette cehennemliklere ne çeşit azabların hazırlandığını hadislerden toplasa, peygamberlerin bildirmesiyle kendisine gelen

³ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s. 2109, no:2755; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.549, no:3542; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.334, no:8396; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.2, s.56, no:345; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.157, no:2879; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.392, no:6507; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.4, no:1000; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.265, no:5867; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.175, no:19148.

haberlerden bilse; ya da bildirilmeyen nice azablar var, onları öğrenmiş olsa; hiç kimse cennete tama' edemezdi.

Çünkü bazı insanlar, “Ben iyi bir şey yapıyorum!” sanır da, Allah-u Teâlâ Hazretleri, o iyi bir şey yapıyorum sanan insanı cehenneme sevk edebilir. O bilemez, kendisini değerlendiremez. Kendisini iyi insan sanır ama, cezayı yiyecektir. Bazı insanlar da, kendisini çok suçlu, çok günahkâr sanır ama, Allah'ın hoşuna gidecek halleri vardır. Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi en güzel değerlendiriyor, en güzel ölçüyor.

(Ve lev ya'lemü'l-kâfiru mâ inda'llâhi mine'r-rahmeh) “Eğer kâfir de, Allah'ın yanında Allah'ın rahmeti cinsinden, lütfu, keremi cinsinden neler neler olduğunu bilseydi; *(mâ kataa min cennetihî ehadün)* Allah'ın cennetinden hiç kimse ümidini kesmezdi.”

“—Canım, Allah'ın rahmeti çokmuş, sonsuzmuş, şu çeşit, bu çeşit rahmetleri var, şunları bunları hep affedecekmiş...” filân diye duysa, bu bilgiler kendisine ulaşırsa, ahirette Allah'ın nasıl rahmetiyle tecelli edeceğini bilse; o zaman kâfir bile Allah'ın cennetinden ümit kesmezdi, o kadar kâfirliğine rağmen.

Demek ki, bu iki tarafı iyi düşünmesi lâzım insanların: Allah'ın azabları da çok, mükâfatları da çok... Rahmeti de çok geniş. Affedecek, mağfiret edecek, rahmet edecek, lütfedecek, ihsan edecek, ikram edecek... Bunlar da çok.

Ama, “İnce ince hesap da edecek, zerre kadar şerri olanın da cezasını verecek. *Azizün zü’ntikâm* olduğu için, dünyada kendisine âsî olanları da cezalandıracak!” diye o kahırları, o mahkeme-i kübrânın şiddetini düşündüğü zaman da;

“—Eyvah! Böyle bir hesaba ben de tahammül edemem, ben de bir ince hesaptan geçirilirimsem halim harab olur!” diye korkacak.

Zâten insanın, bu iki duyguyu beraber taşıması arzu edilen bir şey. Peygamber Efendimiz’in öğrettiği bir şey, tavsiye ettiği bir şey. İnsan korku ile ümit arasında olacak. İyi bir mü’min, hem Allah’ın rahmetinden ümidini kesmeyecek; Allah’ın rahmeti çok diye, mü’minleri affedecek diye, mü’minlere merhametli diye... Hem de, “Acaba bilmediğim bir taraftan bir büyük suçum var da, ben onu küçük sanıyorum da, anlayamıyorum da, ama o Allah indinde büyükse; oradan acaba bir yakalanırım da, suçlu çıkarım da cezaya çarpılır mıyım?” diye korkacak.

Buna ne deniliyor?.. *Havf* ile *recâ* arasında olmak, yâni korku ile ümit arasındaki bir noktada olmak. Yâni tam korkup, tir tir titreyip, feleğini şaşırmış da olmayacak bir mü’min; tam ümitli, pür neşe, gamsız, kasâvetsiz, vurdum duymaz, aldırılmaz bir kimse de olmayacak. Hem korkacak, hem umacak. Ümidini de kesmeyecek, korkusunu da yitirmeyecek.

Ama, Peygamber Efendimiz tavsiye buyurmuş: “—Ömrünün âhirine doğru ümit tarafını arttırsın!”

Çünkü artık yaşamı yaşadı, artık böyle ümit tarafını daha fazla düşünsün. Çünkü Allah hakikaten mü'minlere rahmetiyle muamele edecek. Ama gençliğinde öyle derse... Birçok kimse öyle yapıyor şimdi, duyuyoruz. Yâni Türkiye'de, yaşadığımız muhitlerde: "Allah gafuru'r-rahimdir canım, affeder canım!" filân diye öyle şeyler yapıyor ki, ben bile tüylerim diken diken oluyor, korkuyorum. "Bu ne cesaret böyle, hiç aldırmadan bu suçları nasıl işliyor?" filân diye.

Böyle pervâsız giden, korkusuz giden, Allah affeder diye suçları biriktiren, bir gün affedilmeyecek bir duruma düşüp de, tabii cezasını çekebilir. İhtiyatlı olmak lâzım!

Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin halimliği, rahimliği, mü'mini aldatmasın. Şeytan bazen bunları öne sürerek mü'mini aldatır:

"—Canım, Allah rahimdir, halimdir, afüvdür, kerimdir. Şu gençliğini yaşa, şu günahı işle; sonra tevbe edersin, hacca gidersin, sadaka verirsin, iyilik yaparsın, mektep yaparsın, ziyafet çekersin de, Allah affeder." filân diye aldatır.

Şimdi şeytan ilk önce bu kötülükleri yaptırmak için uğraşır, aldatır. Adam da kânî olur:

"—Tamam canım, ben d e duydum ki Allah'ın rahmeti gazabından daha fazlaymış, lütfedecekmiş. Allah'ın rahmetinden ümid kesmek harammış, yasakmış. Ayet-i kerimede:

لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

(الزمر: ٥٣)

(*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) [Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin!] diye de buyruluyor. (Zümer, 39/53) Gidelim bu akşam kafaları çekelim! Gidelim falanca eğlence yerine, eğlenelim, felekten bir gün çalalım! Şu fânî dünyada işte biraz zevk yapalım! Gülelim, oynayalım, kâm alalım dünyadan... Vur patlasın, çal oynasın..." der.

İşte artık şâirlerin, gazelcilerin şarkıcıların, türkücülerin gazinoların, çeşitli eğlence yerlerinin hallerini biliyorsunuz. Tarihi de biliyorsunuz. Edebiyat tarihini, eğlence edebiyatını, meyhane edebiyatını biliyorsunuz. Şarapedebiyatını, içki edebiyatını biliyorsunuz.

İşte maalesef, edebiyat kitaplarından başlıyor bu iş. Herkes bunu biraz gülerek, tebessümle, yandan çarklı tebessümle dinliyor filân. "Olur böyle şeyler!" diyor, "Gençlikte oluyor." diyor.

Ama bu, şeytanın bir aldatması... Şeytan ilk önce kenara çekiyor, bataklığa çekiyor, ayağını çamura sokuyor. Ondan sonra çıkamıyor, boğuluyor orada... Yâni, günah küçüktür diye başlıyor insan, sonra o günah büyüyor. Kıvılcım küçükken büyük bir yangın oluyor, söndürülemiyor. "Bir şey olmaz!" derken, yürürken yürürken...

İskoçya'nın insan yutan kumsalları varmış. Deniz çekildiği zaman çamurlu bir yer. İşte yürüyor insan, yürüyor yürüyor, bir şey olmuyor

derken, birden fırt diye dizine kadar bir batarmış. Çıkayım derken, öbür dizi batarmış. Çırpındıkça daha dibe inermiş. Nihayet beline kadar, nihayet göğsüne kadar, nihayet boynuna kadar... Nihayet bir gelip kurtaran olmazsa, bağıra bağıra dibe doğru çamurun içine gider ve boğulur gidermiş. İnsan yutan kumsallar deniliyor.

Şeytan da insanı o çamurlu sahaya, bataklık sahaya çekiyor, alıştırıyor. Ondan sonra, kişi yaptığı işin suç olduğunu bilse bile, artık kendisini toparlayıp da oradan paçayı kurtaramıyor. Çabaladıkça batıyor.

Ondan sonra da, “Olan oldu. Zâten Allah beni affetmez!” diyor. Bir de o tarafı var. Bir de o noktaya geliyor insan.

“—Allah beni artık affetmez!”

“—Neden?..”

“—Ben o kadar suç işledim, o kadar çok günah işledim ki Allah beni affetmez. Benim günahlarım affolacak günahlar değil!” diyor.

Bu da yanlış.

Halbuki, hangi noktada olursa olsun, bir insan ne kadar suç işlemiş olursa olsun, bir mücrim hatasını anlarsa, pişman olursa, tevbe-i nasuh ile, yâni samîmî, içten bir tevbe ile tevbe ederse; Allah-u Teâlâ Hazretleri affediyor, seviyor.

Bakıyorsunuz bir eşkıyâ, bir gecede evliyâ oluveriyor. Tarih kitaplarında var, hayatımızda var. Hapishaneden çıkmışken dönüyor, tevbe

ediyor. Duyuyorsunuz, meşhur bir kimse bakıyorsunuz, meselâ *Cat Setevens* Yusuf İslâm⁴ oluyor.

Memleketimizde de bazı böyle sanatkârlar var; örtünüyor, kapanıyor, namaza başlıyor, hacca gidiyor.

Mısır'da böyle bir artist, meşhur, herhalde filmler filân çeviren bir kimse... Ben Mekke-i Mükerrerme'de Harem-i Şerif'te, müezzin mahfelinin yanında oturuyordum. Önümde de birileri oturuyordu. Bana dediler ki:

⁴ Yusuf İslam: İngiliz şarkı sözü yazarı ve müzisyen. 1948 yılında Kıbrıslı bir baba ile İsveçli bir annenin oğlu olarak Steven Demetre Georgiou ismiyle Londra'da dünyaya gelen Yusuf İslam, 1960'lı ve 70'li yıllarında, Cat Stevens adlı sahne adıyla dünyanın en ünlü şarkıcılarından biri oldu.

1976 yılında bir kaza sonrası boğulmak üzere iken şunları aklından geçirir: "Oh God! If you save me I will work for you," (Tanrım, eğer beni kurtarırsan senin için çalışacağım). Bu ölümüne yakın deneyim onun ruh halini değiştirir. Kardeşi David, Kudüs'te bir camide görüp, içini rahatlattığını düşündüğü için aldığı Kur'an-ı Kerim'i Cat Stevens'a hediye eder. Böylece İslamiyet'i incelemeye başlar. 1977 yılında Müslüman olarak, Yusuf İslam adını alır.

Yusuf İslam, 1978 yılında çıkardığı 'Back to Earth' adlı albümünden sonra müziği bırakarak kendini dine verdi. Tüm dünyada hit olan 'Wild World', 'Lady D'Arbanville' ve 'I love My Dog' gibi parçalarıyla hafızalardan silinmeyen Yusuf İslam'ın Müslümanlığa geçişi gerek İngiltere'de gerekse dünyada büyük bir şaşkınlık yarattı.

2006 yılında oğlunun evinde eline aldığı gitar ile birlikte bu kararını 28 yıl sonra değiştirdi. Önce kendi eski şarkısı olan Father and Son şarkısını Ronan Keating ile söyledi. Ardından 2006 yılında An Other Cup albümünü çıkardı. Ardından, 5 Mayıs 2009'da son albümü Roadsinger piyasaya çıktı. Şu an, eşi Fevziye Mübarek Ali ve altı çocuğuyla birlikte Londra'da yaşamaktadır.

“—Hocam, bak bu öndeki, Mısır’ın çok meşhur film artistlerinden birisi... Tevbekâr oldu, namaza niyaza başladı. Güzel bir dönüşle dönüş yaptı. İşte bak hacca gelmiş, yanındaki de çocuğu...” dediler.

Evet, böyle güzel bir dönüşle dönüş yaptığı zaman, tevbe-i nasuh ile tevbe ettiği zaman, Allah eski günahlarını siler. Bu da var... Yâni, Allah’ın rahmeti geniş olduğundan, kâfir de, mücrim de, suçlu da, günahkâr da Allah’tan ümidini kesmeyecek. Dönerse, iyi kul olursa, bakarsın imtihanı kazanabilir.

Hani çocuk sınıfı tembel tembel gidiyor, gidiyor; fakat sonradan bir akli başına geliyor:

“—Yâ yazık değil mi, benim annem babam beni okutmak için bu kadar masraf yapıyor!” filân diyor, bir çalışıyor.

Öğretmen de acıyor:

“—Hadi evlâdım çalış, ben seni bir daha imtihan ederim, bir daha sözlüye kaldırıyorum! Şurayı çalış, burayı çalış...” diyor.

Bakıyorsunuz, sınıfta kalacak gibiyken, geçiyor. Çalışınca, gayrete gelince, sınıfı geçebiliyor. Tembel gibi görünen bir öğrenci bile kurtulabiliyor.

Hayat da böyle, kulluk imtihanı da böyle... Yâni şeytan, bir; “Günah küçüktür!” diye, günaha düşürüyor. İkincisi; “İşlediğin günahlar çok büyüdü, artık seni Allah affetmez!” diye, tevbeyi geri bırakmaya çalışıyor.

Şeytanın oyunları bitmez. Anlatsak, anlata anlata bitmez. En iyisi tabii, etraftaki insanları nasıl aldattığını ibret gözüyle insanın temâşâ etmesi... Şöyle kenara çekilip, sanki şeref tribününden oyunu seyrediyormuş gibi, şu insanların hallerini ibretle seyrederse; şeytan onu nasıl aldatıyor, bunu nasıl oyalıyor, ötekisini nasıl cehennemlik hâle getiriyor; anlar. Etrafına ibretle bakan, olayları gayet güzel anlar. Tabii din kitaplarını okursa, hele hele Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerini okursa, bir insan gayet güzel anlar ki, şeytanın bin bir türlü hilesi var.

Dinin inceliklerini anlamanın yolu nedir sevgili izleyiciler?.. Hadis-i şerifleri okumak... Yâni, dini doğru yorumlamak için, Kur'an-ı Kerim'i doğru anlamak için, en iyi çare Peygamber Efendimiz'i iyi tanımak, hadis-i şeriflerini iyi öğrenmektir.

Ben de onun için, Kur'an-ı Kerim'i, ayetleri anlatıyorum derken, hemen her vesile ile hadis-i şeriflerden istifade ediyorum, onları size naklediyorum ki, Kur'an-ı Kerim doğru anlaşılsın. Yanlış yorumlanmasın ve insanlar da şeytanın çeşitli oyunlarına kanmasın, tuzaklarına düşmesin, helâk olmasın...

Yâni, günahkâr insan ümidini kesmeyecek. Allah *Erhamü'r-râhimîn*'dir, *Rahmânü'r-rahîm*'dir, affedebilir. Hangi noktada olursa olsun, hayatının hangi noktasında olursa olsun, dönecek, iyi kul olmaya başlayacak. Belki ondan sonraki çalışmalarıyla Allah onu affeder, eski günahlarını siler, cennete girebilir.

Ama mü'min de korkacak. Yâni, “Ben Allah’ın mü'min kuluyum. Allah beni cennetine sokmayacak da kimi sokacakmış yâni?” filân gibi, acaib sözler söyleyenleri de çok duymuşsunuzdur. Allah’ın hiçbir şeye mecburiyeti yok! Sonra bizim ibadetlerimiz de cenneti kazanmak için yeterli değil. Bütün ömrümüzü ibadetle geçirsek, bir gözümüzün, bir kulağımızın, bir aklımızın, bir sıhhatimizin bedelini ödemeye yetmez. Bizim yaptığımız işlerin ne kıymeti var? Zâten ibadete kuvveti de o veriyor. İbadeti sevme aşkını, şevkini de o veriyor. Her şeyimiz gene ondan. Kimin malını kime satıyoruz da, kimden ne ücret istiyoruz yâni?.. Hepsi Allah’ın fazl ü kereminden.

Onun için, mü'min de şımarmayacak. Mü'min de haddini bilecek. Bilecek ki, bunlar Allah’ın kendisine bir ikramıdır. Şükrünü artıracak, edebini artıracak. Allah’a sevgisini artıracak:

“—Yâ Rabbi, ben senin yüzü kara bir kulun iken, sen bana öteki kullardan farklı şu şu şu ikramları yaptın. Yâni benim ne özelliğim var, ne üstünlüğüm var? Sırf senin lütfundan bu... Bak Bosna’daki kardeşlerimiz ne sıkıntılar çekiyorken, falanca beldedeki kardeşlerim su bulamıyorken, açlıktan, yoksulluktan kırılıyorken; Somali’deki müslümanlar şöyle iyi, Afrika’daki müslümanlar böyle temizken, şöyle yoksul... El-hamdü lillâh, benim yediğim önümde, yemediğim elimi uzattığım yerde, ardımda... Sağımda, solumda türlü türlü nimetler... Sana çok şükür yâ Rabbi!” diyecek, şükrünü artıracak, edebini artıracak.

Şımarıklığını artırmayacak, “Ben mü’minim!” diye küstahlığını artırmayacak, kabarmayacak hindi gibi. Yâni hindi kabarıyor da ne oluyor?.. Şöyle sakın dururken birden bir bakıyorsunuz, tüylerini kabartıyor, kabartıyor, kabartıyor, ooo... Boğa kadar böyle kocaman bir şey oluyor ama, onun boğasından ne olacak? Kedi onun üstüne fırt diye bir atladı mı, veya köpek hart diye boğazından bir ısırdı mı, hindinin kabarmasının bir kıymeti kalmıyor. Kabarması boşuna...

Yâni, öyle baba hindi gibi boş yere kabarmayacak. “Allah’ın cezası olabilir.” diyecek. “Ben bunun hesabını bilmiyorum.” diyecek. “İbadetlerimin kıymeti var mı, yok mu, onu da bilmiyorum. Beş para eder mi, on para eder mi? Bunun ölçüsünü *de bilmiyorum*. Allah biliyor bunları...” diyecek, haddini bilecek.

Allah edebli kulu seviyor. Onun için Hocamız (Rh.A) Mehmed Zâhid Efendimiz’in misafir kabul odasında kocaman bir levha vardı, bizim evde duruyor. Orada yazıyor:

[Nice irfan meclisinde aradım, kıldım taleb;

İlim en geride imiş, illâ edeb, illâ edeb...]

İlim en geridedir; her şeyden önde, en önemli olan edebdir. Yâni, “Ben alimim!” dersen, olmaz. “Ben âbidim!” dersen, olmaz. En önemli olan edebli olmaktır. Edebli oldu mu, Allah tevîkîni refîk eder, gönlünü çevirir, aklını döndürür, gayret verir, kuvvet verir. Bakarsın, basit bir köle iken büyük bir alim olur.

Peygamber Efendimiz'in zamanında öyle oldu. Çarşıdan para ile satın alınmış köle iken, sonra herkesin el pençe divan durduğu büyük alim oldular o mübarekler. Neden?.. Allah'ın verdiği ilimle, takvâ ile, ibadetle böyle mümtaz oldular.

Yüksek bir insan da, anadan babadan soylu, zengin, varlıklı bir insan da, sonra perişan olabiliyor, fenâ durumlara düşebiliyor. En önemli olan edebdir. Büyüklerimiz bunu söylemişler.

Edeb ne demek? *Edeb*, hatadan sâlim hareket etmek demek. Yâni, her işin hatasız yapılmasına *edeb* denir. Hata olmamasına dikkat etmeye *edeb* denir.

O halde, biz de kulluğumuzu güzel yapmaya dikkat edeceğiz. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a, şükran ve ta'zim duyguları dolu olarak, yâni teşekkür duygusu, minnet duygusu dolu olarak, öggülerle, onun Rahman ve Rahîm olduğunu düşünerek, ona kulluğumuzu hatasız yapmaya çalışacağız.

Her şeyin hatasız yapılması için gerekli, şöyle yapılacak, böyle yapılacak diye madde madde sıralanan şeylere *edeb* derler. Namazın hatasız olması, makbul olması için neler lâzım?.. Şu olacak, bu olacak, şu olacak bu olacak... Sıralanıyor.

Hoşuma gidiyor; bazen arkadaşların evine misafir gidiyorum, bir arkadaşın evine götürdüler bizi. Abdest almam icab etti, alt kata götürdüler. Ev güzel, iki katlı, geniş, manzaralı... Abdest alma yerinde, kapıda baktım talimatnâme:

“–Şöyle yapılacak, böyle yapılacak, içeri şöyle girilecek, içerde şöyle yapılacak, çıkarken böyle yapılacak...”

Her şey güzel! Yâni, “Su çekilecek, temiz bırakılacak, falanca yer ıslatılmayacak, havlu şöyle kullanılacak, bilmem ne böyle kullanılacak...” diye yazmış.

İşte bunlar edebdir. Yâni her şeyin hatasız olması, işlemi, düşüncesi mü’mine hakim olacak. “Ben hatasız bir kulluk yaparak, ömrümü Allah’ın sevgisini, rızasını kazanacak şekilde geçirmek istiyorum!” diye düşünecek. Böyle yaparsa Allah kuvvet verir, gayret verir, nimet verir, ikram verir, her şeyini büyültür.

Etrafınızda bir sürü insan vardır, duymuşsunuzdur. Maydanoz satmaktan başlamıştır, sonra en zengin insan olmuştur. Çobanlıktan başlamış, en büyük alim olmuştur, atom alimi olmuştur, uluslararası şöhret kazanmıştır. İşte bilmem hiç kimsenin beğenmediği fakir bir ailenin çocuğudur, çok çocuklu, barakada, gecekonduda oturan... Ama edebiyetle, çalışkanlığıyla yükselmiş, yüksek haller kazanmıştır.

Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, haddini bilen, edebini takınan, kulluğunu güzel yapan ve dünyada, ahirette Allah’ın rahmanlığından, rahimliğinden istifade eden, nimetlenen kullarından eylesin. Yolunda dâim, zikrine müdâvim eylesin...

Ümmet-i Muhammed’e hüsn-ü hizmetle hâdim olmayı, hizmetler yapmayı, arkamızda güzel

eserler bırakmayı, başka insanlara bize dua etmelerini sağlayacak iyilikler yapmayı, devamlı iyilikler yapmayı nasib eylesin... Evlâtlarımızı, çocuklarımızı güzel yetiştirmeyi nasib eylesin... Dinimizin gelişmesi için, aziz ve muhterem kardeşlerim, güzel müesseseler kurmamızı nasib eylesin...

c. Hayırlarınızı Kurumlaştırın!

Biliyorsunuz, bir insanın kişisel olarak bir şeyler yapması şahsî bir iştir. Ama müessese kurması, yâni hizmeti kurumlaştırması, o müesseseyi çalıştırması dâimî bir şeydir. Bunun sevabı çok fazladır.

Bakın İsveçli bir alim kimyada bir şeyi bulmuş; bilmem *trinitro toluen* denilen patlayıcı madde, biraz çalkandı mı pat diye patlıyor. Hani kibritin maddesini biraz bir yere sürttüğünüz zaman, cırt diye ateş alıyor, onun gibi. Su gibi olan, sıvı olan madde, biraz sallandı mı hemen bom diye patlıyor.

Şimdi bunu şişede, damacanada götürse, sallandığı zaman patlayacak. “Ne yapalım, ne yapalım?” diye alimler bunu düşünürken, işte bu Alfred Nobel denilen kişi –Nobel mükâfatı filân diyoruz ya– bir çaresini bulmuş. Gur denilen, kiezegur denilen, böyle bir kil gibi, toprak gibi bir maddeye bu patlayıcı maddeyi emdirmiş. Gözenekli olan bu maddenin içine sallanan sıvı emildiği zaman, sallanma diye bir şey kalmıyor. Kiezegur da o sıvıyı emdiği zaman, hamur gibi oluyor, lokum gibi oluyor. Tamam, patlamayan bir şey...

Tabii bu buluşunu uygulamaya geçirmiş. Dinamit dediğimiz şey, dinamit lokumu oluyor. E güzel bir şey; yâni tehlikeli bir şeyi tehlikesiz hale getirmiş. Ama uygulama korkunç... Bombalara dinamitler girmiş. İnsanlar bombalardan ölmüş filân, derken insanlık çok zarar görmüş.

Şimdi bu zararına üzülmüş, pişman olmuş. Ama pişmanlık, kişisel olarak “Pişman oldum!” demek, bir küçük iş. Ama o pişmanlığını kurumlaştırmış, kazandığı serveti vakfetmiş, ortaya koymuş:

“—Bundan sonra insanlığa iyi bir şeyler yapan, hizmet eden kimselere şu servetimden şu kadar mükâfat verilsin! Her sene seçilsin bunlar, onlara bu kadar para verilsin!” demiş.

İşte bu, bir şeyin kurumlaşması; güzel...

Sevgili kardeşlerim beni affedin ama, diyâr-ı gurbetten bazı ikazlar yapmam da gerekiyor, yapmak da zorundayım. Meselâ, bakın ben camide vaaz veriyordum. Hocamız emretmişti, Mehmed Zâhid Hocamız:

“—Gel evlâdım, çık şu kürsüye!”

“—Pekâlâ...”

El-emrû fevka'l-edeb; emrettiği için yapmak zorundayım. Vaaz ediyordum, ama caminin için küçük, hadi avlusuna da dinleyiciler geldi. Nihayet elli kişi, yüz kişi, bin kişi, iki bin kişi diyelim... İskenderpaşa Camii'nin hacmi belli. Sultan Ahmed Camii'nde de vaaz ettim, inşâallah Ayasofya'da da olur...

Süleymaniye’de de vaaz ettim. Kocatepe’de de nasib oldu. Ankara’da Hacı Bayram’da da, başka camilerde de, bizim Özelif Camisi’nde de vaazlar yaptım.

Ama bu şimdi mahdut... Vaazlarımız daha çok insana ulaşsın diye ne yaptık?.. Dergileri çıkartmaya başladık kardeşler olarak, cemaat olarak, ihvan olarak. *İslâm* dergimiz, *Kadın ve Aile* dergimiz, *İlim ve Sanat* dergimiz, *Gül Çocuk* dergimiz, *Panzehir* dergimiz... Bunlar niçin oldu?.. Bu bir kurumlaşmadır. Böylece vaaz kişisel olmaktan çıkıyor, hizmet bir topluluğun güzel hizmeti haline geliyor ve kalıcı oluyor. Söz unutulur ama, yazı kalır. “İşte benim şu mecmuanın ciltleri, hiç eksiksiz kütüphanemde var. İşte bak ne güzel yazılar var, hazine gibi.” diye insan açar, bakar.

Dergileri çıkarmak bir kurumlaşmaydı. Bu güzel bir şey! Bunun desteklenmesini rica ediyorum sizlerden... Yâni alarak destekleyin, yazı yazarak destekleyin, yükün bir yerinden tutarak destekleyin! Çünkü kurumlaştığı zaman, hizmetler kolay götürülür. Ama tek başına benim götürmem zor olabilir, imkânsız olabilir. Benim hayatımla sınırlı olabilir, ben öldüğüm zaman iş bitebilir... filân. Kurumlaşmak güzel.

Sonra dergilerin yayınlanmasında sorunlar oldu. Sorunlar olunca, okunmasında sorunlar olunca kolay değil. Evet, Türkiye’nin çok basılan, çok okunan, çok sevilen dergileri oldu ama yetmedi, bu sefer ne yaptık?.. Radyo yayınlarına geçtik, çok güzel oldu. Radyo

yayınları harika oldu. Allah’a sonsuz hamd ü senâlar olsun, iki yüz elli yerden, belki daha artmıştır, iki yüz altmış yerden yansıtıcılarla uzaydan yayınladığımız şeyler, kasabalara da dinlettiriliyor. Herkes yanına şöyle küçücük bir basit radyo bile alsa, en güzel konuşmaları, sohbetleri, bilgileri, vaazları, tefsir derslerini, hadis derslerini, fıkıh derslerini dinleyebiliyor. Bu yaygın bir hizmettir. İşte bak, camiye insan haftada bir gidebilir, iki gidebilir, hadi babayığitse her gün gitsin. Ama bunu radyo yaptığımız zaman, bu çok güzel bir kurum... Herkes dinleyebiliyor. Camiye gelemeyen de dinleyebiliyor. Evde ev hanımı da dinleyebiliyor. Çocukları var, camiye gelemiyor; ama radyoyu açıyor, mutfakta yemeğini yaparken güzel ilimleri dinleyebiliyor. Bu bir kurumlaşmadır. Bizim Ak-Radyo’muz çok güzel bir kurumdur. Lütfen bunu da çok destekleyin! Yâni, var gücünüzle destekleyin!..

Sonra tabii, duymak güzel bir şey ve bazen sadece duymak gerekiyor. Meselâ şoför taksinin, otomobilin radyosunu açıyor, seyahat ederken dinliyor. Başka şey yapamaz... Ama görerek dinlemek daha güzel olduğundan, bir de televizyon kurduk. Televizyon muazzam masraflı bir şey... Biz de âcizâne, fakirâne, yoksul bir topluluğuz. Kimseden bir destek almıyoruz; yurt içinden, yurt dışından fazla bir gelirimiz yok... İhvânımızın, kardeşlerimizin masraflarıyla, el emekleriyle, alın teriyle bir televizyon...

Kimisi diyor ki:

“—Efendim bunun görüntüsü güzel değil!”

E görüntüsü güzel değilse, bir alet al, güzel bir görüntü çıksın. Sen de bir katkıda bulun! Biz o kadarını yaptık, sen de öbür tarafını tamamla!.. Televizyon çok büyük bir hizmet, yâni milyarlık bir hizmet, çok büyük bir başarı. El-hamdü lillâh, Allah onu da nasib etti.

Sonra gazete çıkarttık, bu da bir kurumlaşmadır. Televizyon da kurumlaşmadır, radyo da kurumlaşmadır. Gazete çıkarttık, *Sağduyu*, ismi güzel... Buraya geliyor bir iki gün arayla, ben buradan izliyorum; yazıları gayet doyurucu, gayet zengin... Başka gazeteleri de okuyorum. Yâni Almanya'dayken sekiz-on tane gazete alıyorduk, okuyorduk; boş... İki üç tane yazısına bakıyorsunuz; birisi ötekisinin kopyası, isimlerinin farklılığının hiç önemi yok. Bir tanesini aldın mı, hepsindeki haberleri öğreniyorsun.

Ama, bizim gazetemizin içinde zengin malzeme var... O da bir kurumlaşma. Onun da yaşaması lâzım! O da büyük masraf gerektiriyor. Lütfen bunları destekleyin, yâni İslâm'a hizmetleriniz kurumlaşsın!..

Şimdi ben size, uzak kıtalardan hitab ediyorum ama, çağdaş alet ve cihazlarla bakın bu hitaplar olabiliyor. Demek ki, bunları kullanmamız lâzım! Bunların daha iyilerini kullanmamız lâzım, en iyilerini kullanmamız lâzım!.. Bu da elbirliğiyle olacak.

Lütfen hayırlarınızı kişisellikten çıkartarak kurumsallaştırın! Yâni yaygınlaştırın, devamlılaştırın, sağlamaştırın! Hayrınız, sevabınız dâimî olsun. Yâni siz hayatta

olmasanız bile, eseriniz arkada olduğu için, o çalıştıkça sevap kazanmaya devam edersiniz. Bunlar el birliğiyle olacak.

Bakın ben bu dış ülkeleri gezdikçe, dünyayı daha iyi anlıyorum, Türkiye'dekinden çok daha iyi anlıyorum. Büyük devletler, başarı kazanan devletler bu başarılarını kurumlaşmaya, kurumsallaşmaya borçludur. Biz de ictimâî bakımdan, ticârî bakımdan, ilmî bakımdan, her yönden kurumlaşmak ve böyle kurum halinde, müessese halinde; kişisel gayretlerle değil de, kurum halinde çalışmalar yapmak zorundayız. O zaman daha güzel olur, daha yaygın olur.

Bakın böyle bir tefsir dersi, şimdi bu yapıla yapıla bir zaman gelecek, Kur'an-ı Kerim'in tefsiri tamam olacak. Süzgeçten geçirilir, ayıklanırsa, güncel bir Kur'an tefsiri olacak. Ne kadar güzel!..

Onun için lütfen iyi şeyleri destekleyin, kurumlaştırın, yardımcı olun ki, sevabınız çok olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi iki cihanda taltif eylesin, mükâfatlandırsın... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

03. 11. 1998 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü